

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060204

DOM
2015-09-25
Stockholm

Mål nr
M 11588-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Umeå tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-11-25 i mål nr M 142-14, se bilaga A

KLAGANDE

Vattenfall Vindkraft Sverige Aktiebolag, 556581-4273
169 92 Stockholm

Ombud: Jur.kand. A W Vattenfall

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västerbottens län
901 86 Umeå
2. Stöttingfjällets miljöskyddsförening, 802468-6639
3. Vilhelmina norra sameby, 896100-1982

SAKEN

Tillstånd till vindkraftpark på Blakliden i Åsele kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår Stöttingfjällets miljöskyddsförenings begäran om vilandeförklaring av målet.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avvisar den av Stöttingfjällets miljöskyddsförening åberopade vittnesförhöret.
 3. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
-

Dok.Id 1228911

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND

Vattenfall Vindkraft Sverige Aktiebolag (Vattenfall) ansökte om tillstånd för uppförande av vindkraftverk på fastigheterna A, B, C, D0 och E i Åsele kommun. Miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen i Västerbottens län meddelade tillstånd den 29 november 2013 för vindkraftverken och begränsade, såvitt nu är i fråga, verksamhetsområdet i enlighet vad som framgår av bilaga B.

Beslutet överklagades till mark- och miljödomstolen som genom dom den 25 november 2014 avslag överklagandet beträffande ändring av verksamhetsområdets omfattning samt justerade vissa meddelade villkor.

Såväl Vattenfall som Stöttingfjällets miljöskyddsförening (föreningen) överklagade mark- och miljödomstolens dom. Mark- och miljööverdomstolen har den 20 mars 2015 beslutat att meddela prövningstillstånd beträffande Vattenfalls överklagande men inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd såvitt avser föreningens överklagande.

Föreningen har under målets handläggning vid Mark- och miljööverdomstolen begärt att domstolen ska förordna att mark- och miljödomstolens dom tills vidare inte får verkställas (inhibition). Mark- och miljööverdomstolen har i beslut den 16 januari 2015 och den 6 juli 2015 avslagit föreningens inhibitionsyrkanden.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vattenfall har, såsom bolaget slutligen bestämt sin talan, yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra verksamhetsområdets omfattning på så sätt att tillstånd att uppföra vindkraftverk ges inom hela det område som omfattas av bolagets ansökan, med följande undantag. Norra området som sammanfaller med riksintresse rennärings och de områden som i överklagandet benämns Östra Sockerberget, VMI 2 Östra Blakliden, korridor mellan naturvärden Östra Blakliden samt väster, söder och öster om Bergvattenkullen, betecknade med 1a, 2a, 2b och 3a, se bilaga B.

Om Mark- och miljööverdomstolen bifaller Vattenfalls överklagande vad gäller Sockerberget har bolaget åtagit sig att inte uppföra några vindkraftverk i de områden som markerats med turkosa streck, se bilaga B område A, B, C. Bolaget har även åtagit sig att uppföra högst tre vindkraftverk på Sockerberget, se bilaga B område 1. Skulle Mark- och miljööverdomstolen bifalla Vattenfalls ansökan såvitt avser Bergvattenkullen (område 3) och Östra Blakliden (område 2) har bolaget åtagit sig att inte placera fler än fyra vindkraftverk på Bergvattenkullen och inte fler än två på Östra Blakliden.

Länsstyrelsen i Västerbottens län (länsstyrelsen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Föreningen och Vilhelmina norra sameby (samebyn) har, som det får förstås, motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Föreningen har för egen del begärt att målet ska vilandeförklaras och som skäl för sin begäran anfört att domstolen bör avvakta sin prövning till dess att länsstyrelsen har omprövat samtliga meddelade tillstånd. Föreningen har vidare begärt att Mark- och miljööverdomstolen ska ta del av ett vittnesförhör som har lämnats i ett vid mark- och miljödomstolen i Umeå pågående mål, mål nr M 1133-14. Föreningen har som skäl för sin begäran anfört att förhöret visar att Vattenfall där har lämnat uppgifter beträffande ljudnivån som kan ifrågasättas varför tillstånd inte ska ges till bolaget.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har vidhållit vad de anfört i underinstanserna. Vattenfall och länsstyrelsen har tillagt och förtydligat i huvudsak följande beträffande verksamhetsområdets omfattning.

Vattenfall

Allmänna överväganden

Det är svårt att hitta områden med god vindresurs där det inte finns motstående intressen. Det finns förhållandevis få sådana intressen i de aktuella områdena. Vindresursen är mycket god och om den inte tas till vara fullt ut måste vindkraftverk uppföras på andra platser i landet där det sannolikt finns fler motstående intressen.

Korridoren mellan Granberget och Blackliden (utom Sockerberget)

Länsstyrelsen har vid sammanträde den 25 september 2014 i mark- och miljödomstolen tillstyrkt att området ingår i tillståndet. Om korridoren inte ingår i tillståndet måste Vattenfall vidta vissa åtgärder bl.a. genomföra samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och ansöka om strandskyddsdispens. Detta innebär att Vattenfall behöver lägga ned onödiga resurser på en ytterligare särskild prövning. Dessutom medför det en risk för att erforderliga åtgärder för projektet inte kan komma till stånd. I ansökan åtog sig Vattenfall att inte placera vindkraftverken i en bred korridor mellan Granberget och verken vid Blackliden. De enda åtgärder som Vattenfall kan vidta i denna korridor, om bolagets begäran beviljas, är en breddning och förstärkning av befintliga vägar. Mot bakgrund av dessa åtaganden och med beaktande av länsstyrelsens inställning föreligger således inte skäl att avslå ansökan beträffande detta område.

Socketberget

Mark- och miljödomstolens beskrivning avseende samebyns inställning ifråga om Sockerberget är inte korrekt. Samebyn har vid kontakter med Vattenfall och i samband med sammanträdet anfört att den inte önskar en etablering av vindkraftverk överhuvudtaget. För det fall Vattenfall beviljas tillstånd att uppföra vindkraftverk har dock samebyn anfört att det inte har betydelse för rennäringen om verken uppförs på Sockerberget.

Mark- och miljödomstolen har även lagt vikt vid att Sockerberget är ett viktigt betesområde för renarna. Detta kan i sig inte vara avgörande när det gäller frågan om verksamhetsområdets omfattning eftersom Vattenfall åtagit sig att göra samebyn

skadeslös vad gäller betesförluster. Dessutom är det direkta markanspråket av vindkraftverk och vägar på Sockerberget mycket litet vid en jämförelse med samebyns vinterbetesmarker. För att ytterligare mildra effekterna för betesförluster är Vattenfall berett att åta sig att inte uppföra fler än tre vindkraftverk i detta område samt att inte uppföra några vindkraftverk på område som i bilaga B markerats med turkosa streck. Därmed måste Sockerbergets nytta för rennäringen vara liten.

Vid den avvägning som ska ske enligt 2 kap. 7 § miljöbalken ska denna nytta för rennäringen ställas mot de kostnader som vållas Vattenfall om området utesluts ur tillståndet. Av den utredning som Vattenfall presenterat i målet framgår att vindförhållandena på Sockerberget är mycket goda. Medelvinden är ca 8,1 m/s på 120 m höjd. Om två vindkraftverk uppförs på Sockerberget istället för ett läge med sämre vindläge i projektområdet, d.v.s. 7,3 m/s på 120 m höjd, medför det att ytterligare ca 5 700 MWh förnybar energi kan produceras. Med dagens ersättningsnivåer om ca 500 kr per MWh och en livslängd om 25 år skulle detta innebära en förlust avseende uteblivna intäkter om 70 miljoner kr för Vattenfall. Det sagda innebär att det påverkar projektet väsentligt om Sockerberget utesluts från verksamhetsområdet. Överhuvudtaget är det orimligt att inte tillåta vindkraftverk på Sockerberget. Det är ännu svårare att förstå varför inte vägar kan tillåtas i området eftersom alternativet medför betydligt större kostnader och ingrepp i naturen som t.ex. i våtmark som bedömts hålla naturvärdesklass 4 i den nationella våtmarksinventeringen.

Bergvattenkullen och Östra Blakliden

Av Svea skogs skogsbruksplan framgår att merparten av skogen i närheten av de områden där tillstånd yrkas är yngre än 50 år. Skogen i Östra Blakliden är 50-60 år. Skogen öster om Östra Blakliden, d.v.s. mellan de båda naturreservaten är också 50-60 år förutom en yta som kalavverkats och en gammal granskog i anslutning till Bäckmyrkullen. På Bergvattenkullen finns skog som är ca 30-75 år. I den del av Bergvattenkullen som ligger närmast Blaklidens naturreservat samt mellan naturreservatet och den nyckelbiotop som ligger på Bergvattenkullens sydsluttning är skogen ca 30-40 år. Skogen består således mest av en relativt ung produktionsskog.

De aktuella områdena ligger i utkanten av de områden som av länsstyrelsen utpekats som värdeetrakter. Områdena ligger visserligen även nära två naturreservat som utpekats som Natura 2000-områden men Vattenfall har åtagit sig att inte vidta några åtgärder i stoppområdena runt dessa skyddade områden. Rekreativvärdena på Bergvattenkullen och i Östra Blakliden är små. Enligt Sveaskog består området mellan naturreservaten av ungskog utan bevarandevärden. Vindkraftverken, anslutningsvägar eller ledningar kommer inte påverka områdenas naturvärden.

När det gäller vad länsstyrelsen och mark- och miljödomstolen anfört om att vindkraftverken även skulle kunna påverka en spridning av arter i gröna korridorer bör noteras att dessa instanser inte angivit vilka arter som kan hindras och på vilket sätt dessa arter hindras av vindkraftverken. Vattenfall kan därför inte se att vindkraftverken hindrar en spridning av arter mer än vad som sker genom pågående markanvändning. Vattenfall åberopar en rapport *Landskapsanalys av Blakliden* från den 29 april 2015, av vilken framgår följande. All skogsmark i aktuella områden är betecknad som PG-bestånd d.v.s. produktionsskog med generell miljöhänsyn som skogsägaren har för avsikt att avverka. Området har inte några potentiella restaureringsobjekt eftersom det inte ligger i anslutning till några större värdekärnor. Det kan vara motiverat med avsättningar i form av NO (naturvård orört) eller NS (naturvård med skötsel) vid Blaklidens naturreservat eftersom detta är en relativt stor värdekärna och då det på sikt kan finnas anledning att utöka naturreservatet så att det knyts ihop med Bäckmyrkullens naturreservat. Värdeetrakten innehåller höga naturvärden men förutsättningarna för att bevara och förstärka dessa varierar i olika delar av området. Konnektiviteten mellan värdekärnorna påverkas helt av skogsbruk och normalt produktionsinriktat skogsbruk bedrivs mellan värdekärnorna. I den västra delen av värdeetrakten är potentialen för att öka naturvärdena genom att förstärka den gröna infrastrukturen störst, medan den östra delen präglas av små och relativt isolerade värdekärnor. Eftersom skogen kommer att avverkas mellan dessa är det uppenbart att utbyggnad av vindkraft inte ger någon påverkan på de grannaturskogsvärden som finns i området. Hyggen och ungskogar utgör redan barriärer och de vägar och anläggningar som tillkommer med vindkraften kommer därmed inte att medföra ytterligare barriäreffekter eller fragmentering för spridningsbegränsade arter i värdeetrakten Björnlandet II.

Trots slutsatsen i rapporten har Vattenfall ändå begränsat sin ansökan så att tillstånd nu begärs för en mindre del av dessa områden jämfört med den ursprungliga ansökan. Detta innebär att avståndet mellan vindkraftverken och naturreservaten skulle uppgå till 500 m. Genom begränsningen utgår även våtmarkerna på Östra Blakliden. Dessutom utökas skyddszonen mot naturreservatet och Natura 2000-området Bäckmyrkullen. Denna åtgärd medför att det skapas en skyddande korridor mellan de fredade områdena. Härtill bör läggas att Vattenfall åtar sig att begränsa antalet vindkraftverk som kommer placeras i dessa områden på det sätt som framgår ovan under yrkanden. Enligt Vattenfalls bedömning är en eventuell påverkan på naturvärdena i dessa områden ringa.

Vid en avvägning mellan nyttan för naturvärdena på dessa områden och kostnaderna som orsakas av Vattenfall bör noteras följande. Såsom framgår av Vattenfalls utredning om vindförhållandena är dessa mycket goda. Vindförhållandena är ca 8 m/s på 120 m höjd på Bergvattenkullen och ca 7,9 m/s på samma höjd på Östra Blakliden. Om vindkraftverk kan uppföras i dessa områden istället för i sämre vindlägen i projektområdet (d.v.s. på plats där vindförhållandena är 7,3 m/s på 120 m höjd) skulle det innebära ca 7 000 MWh förnybar energi för Bergvattenkullen och ca 1300 MWh för Östra Blakliden. Intäkterna från vindkraftverken skulle därmed under samma förhållanden som redovisats beträffande Sockerberget minska med 90 miljoner kr på Bergvattenkullen och 15 miljoner kr för Östra Blakliden om dessa områden inte ingår i tillståndet.

Länsstyrelsen

Allmänna överväganden

Vattenfall vill få tillstånd att bygga vindkraftverk i ett område med motstående intressen. Länsstyrelsen har genom sitt beslut beviljat sådant tillstånd. Vid avvägningen mellan olika intressen har Länsstyrelsen funnit skäl att begränsa verksamhetsområdet i viss mån. Det bör noteras att tillstånd har beviljats även för mark som ligger inom en prioriterad värdestrakt. Länsstyrelsen har i sitt beslut således gjort erforderliga kompromisser mellan samtliga intressen.

Länsstyrelsen genomför ett omfattande arbete för att nå miljökvalitetsmål för naturmiljön. Länsstyrelsen har även i uppdrag att arbeta med regionala handlingsplaner för en grön infrastruktur, som bl.a. syftar till att bevara landskapets biologiska mångfald och främja ekosystemtjänster genom att integrera skydd, bevarande och ett anpassat brukande samt restaurering. Inom ramen för länsstyrelsen arbete tillämpas flertal olika verktyg d.v.s.; lagstiftning, mål och överenskommelser (se bl.a. prop. 2013/14:141 där detta synsätt återspeglas). I arbetet har länsstyrelsen formella skyddsformer att tillgå t.ex. genom att bilda naturreservat men de arealer som skyddas i denna form är långt ifrån vad som krävs för att genomföra de strategier och mål som ingår i länsstyrelsens uppdrag. För att nå dessa mål behöver länsstyrelsen därför använda sig av informella verktyg, t.ex. genom att nå överenskommelser med skogsbolag om frivilliga avsättningar, naturvårdsavtal eller genom att samarbeta med skogsstyrelsen kring naturvårdshänsyn i skogsbruket.

Svensk och internationell naturvård har länge uppmärksammat att det är nödvändigt att genomföra åtgärder i ett landskapsperspektiv för att nå framgång i arbetet med att bevara biologisk mångfald. Sverige har bl.a. anslutit sig till konventionen om biologisk mångfald som betonar landskapsperspektivet. Inom EU genomförs ett arbete med EU:s strategi för biologisk mångfald, den Europeiska landskapskonventionen och nätverket Natura 2000 utifrån nätverks- och landskapsperspektiv.

I Länsstyrelsens långsiktiga arbete med bevarande av biologisk mångfald på landskapsnivå har den strategiska planeringen som värdestrakterna innebär en central betydelse. Bedömningen av ett område som värdestrakt är ett resultat av omfattande analyser på nationell och regional nivå. Arbetet innebär också en kartläggning över vilka landskap som har de högsta koncentrationerna av områden med höga naturvärden (värdekärnor). Det är till dessa områden det formella skyddet koncentreras och det är där samarbetet med bolag och andra myndigheter kring andra skyddsformer är som mest intensivt. Det sagda innebär inte att varje del av en värdestrakt har höga naturvärden. Att ett område utpekats som värdestrakt handlar om att det har en hög andel värdekärnor vid en helhetsbedömning och att det långsiktigt finns potential att denna andel kan öka. Värdestrakterna har delats in i prioriterade värdestrakter som är de högsta värdena samt övriga värdestrakter. För närvarande pågår ett systematiskt arbete i

linje med riksdagens miljömål och länsstyrelsens uppdrag för att skapa en fungerande grön infrastruktur. Detta arbete innebär att länsstyrelsen förstärker bevarandeinsatserna i värdeotrakternas infrastruktur ytterligare. Detta arbete är viktigt och långsiktigt samt ger ett tydligt uttryck för svensk naturvårdspolitik och Sveriges internationella åtaganden.

I *Strategin för vindbruk och känsliga naturmiljöer* (medd. 2011:11), strategin, har länsstyrelsen tagit ställning till intresseavvägningen mellan vindkraftetablering och bevarande av biologisk mångfald i värdeotrakter i Västerbotten. Ställningstagandet innebär bl.a. att inga etableringar av vindkraftverk bör ske inom prioriterade värdeotrakter eller inom en skyddszon i anslutning till dessa. Syftet med strategin är att verksamhetsutövare på ett tidigt stadium i projekteringen ska få kännedom om områdenas betydelse och att det kan vara svårt att få tillstånd till vindkraftsanläggningar på dessa lokaliseringar.

Korridoren mellan Granberget och Blackliden (utom Sockerberget)

Med hänsyn till att bolaget åtagit sig att inte uppföra några vindkraftverk utan endast bredda och förstärka vägar godtar länsstyrelsen att området omfattas av tillståndet.

Sockerberget

Sockerberget och angränsade områden har såsom mark- och miljödomstolen noterat stor betydelse för rennärigen. Ytterligare påverkan på Oxmyran är godtagbar eftersom den redan är kraftigt påverkad och endast håller klass 4 i våtmarksinventeringen.

Bergvattenkullen och Östra Blackliden

Mot bakgrund av länsstyrelsens arbete i frågor som rör biologisk mångfald och landskapsperspektivets betydelse i naturvården samt de överväganden som skett i strategin bedömer länsstyrelsen att en korrekt avvägning har gjorts genom tillståndets avgränsning. Rapporten *Landskapsanalys av Blackliden* som Vattenfall nu åberopat förändrar inte detta ställningstagande. I en värdeotrakt finns det alltid bestånd som inte hyser lika höga naturvärden. Dessutom kan värdekärnornas storlek och inbördes avstånd variera. Det är dock inte riktigt såsom rapporten anger att naturvårdsarbetena bör prioriteras mot de västra delarna där det finns de största naturvärdena. Arbetet med värdeotrakter är såsom ovan framgått ett av länsstyrelsens verktyg. I det strategiska och

långsiktiga naturvårdsarbete som länsstyrelsen genomför ingår att stärka naturvärdena i hela värdetrakten. Det är således inte förenligt med detta arbete att välja bort vissa delar av värdetrakten för att dessa har mindre värden än andra. En sådan prövning har dessutom redan skett i samband med att länsstyrelsen avgränsade området för den aktuella värdetrakten.

Att skogsbestånd är klassat som produktionsskog innebär inte att skogen kommer att avverkas med säkerhet. T.ex. kan en omklassning av skogsbestånd ske efter samråd med markägaren om länsstyrelsen tillsammans med markägaren finner att konnektiviteten mellan Blakliden och Bäckmyrkullen behöver stärkas.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen som inte finner skäl att vilandeförklara målet, avslår föreningens begäran härom.

Vad gäller det av föreningen åberopade vittnesförhöret, saknar de omständigheter som föreningen vill bevisa betydelse för Mark- och miljööverdomstolens prövning i målet. Mark- och miljööverdomstolen avvisar därför denna bevisning.

Mark- och miljööverdomstolen noterar att S R i skrift från den 22 september 2015 har uppgett att han begär ersättning för eget lidande och arbete. Då denna handling ingetts till domstolen för kännedom och rör ett vid mark- och miljödomstolen pågående mål får S Rs begäran hanteras på det sätt som mark- och miljödomstolen finner lämpligt i aktuellt mål.

Prövning i sak

Frågan i målet är om det finns skäl att utöka verksamhetsområdet för det tillstånd om uppförande av vindkraftverk som givits Vattenfall. Tillämpliga lagrum framgår av underinstansernas avgöranden. De i målet aktuella områdena är korridoren mellan Granliden och Blakliden, Östra Blakliden och Bergvattenkullen samt Sockerberget. Mark- och miljööverdomstolen gör följande överväganden beträffande dessa områden.

Korridoren mellan Granliden och Blakliden

Vattenfall har som huvudsakligt skäl för korridoren mellan Granliden och Blakliden ska ingå i verksamhetsområdet för tillståndet anfört att det annars skulle kräva samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken och en eventuell ansökan om strandskyddsdispens vilket medför risker för bolaget och kräver onödiga resurser. Härtill har bolaget angett att länsstyrelsen numera inte invänder mot att området ingår i tillståndet vilket borde föranleda skäl för ändring.

Med hänsyn till att korridoren tillhör ett känsligt område och på grund av dess betydelse i synnerhet för rennäringen, finner Mark- och miljööverdomstolen att vad Vattenfall anfört inte utgör tillräckliga skäl att ändra underinstansernas beslut. Det finns således inte skäl att utöka verksamhetsområdet med korridoren mellan Granliden och Blakliden.

Socketberget

Av den utredning som Vattenfall ingett i målet framgår att Socketberget har en mycket god vindresurs och att bolaget har ett starkt intresse av att placera vindkraftverk inom detta område.

Vattenfall har uppgett att samebyn i samband med sammanträde i mark- och miljödomstolen den 25 september 2014 anfört att byn inte har någon erinran mot att tillstånd ges för detta område om nu bolaget ändå beviljas tillstånd för vindkraftverk. Av protokollet från sammanträdet framgår att samebyn uppgett att renarna kommer undvika området om tillstånd beviljas och att de ”små områdena” inte kommer att göra någon skillnad. I protokollet anges inte vilka små områden som avses. Av såväl miljökonsekvensbeskrivningen som rennäringens utredningen framgår att Socketberget utgör ett av de viktigaste betesområdena för rennäringen inom området. Här finns tallbackar med lavförekomst som är särskilt viktiga för renbetet. Området har även historiskt sett varit viktigt för denna näringsverksamhet. Av rennäringens utredningen framgår att det sannolikt är ett hundratal renar som använder området under några veckor. I utredningen anges även att en anläggning kan störa renarna och påverka betesförhållandena. Det tilläggs att renarna kan hamna i anläggningsområdet tidigare med effekten att de får en högre aktivitetsgrad. Detta kan

leda till att betesområdena i dessa trakter blir mindre effektivt nyttjade och att renarna hamnar tidigare på andra marker. Det sagda innebär också att det kan vara av vikt att ha betesmarker i olika nivåer i projektområdet. Enligt utredningen finns det risk för kumulativa effekter av vindkraftsparker, skogsbruk och vattenskötsel i området som tillsammans försvårar samebyns förutsättningar att bedriva renskötsel.

Mot denna bakgrund och med beaktande av att samebyn vidhållit sin inställning ifråga om etablering av vindkraftverk i projektområdet instämmer Mark- och miljööverdomstolen i underinstansernas bedömning om att en lokalisering av vindkraftverk i detta område är olämplig trots de åtaganden som Vattenfall har gjort i denna domstol. Det finns således inte heller skäl att i detta avseende ändra mark- och miljödomstolens dom.

Östra Blakliden och Bergvattenkullen

När det gäller Östra Blakliden och Bergvattenkullen har det av utredningen framgått att dessa områden ligger inom en skyddszon till av Länsstyrelsen utpekade värde-trakter. Inledningsvis kan konstateras att klassificeringen av områden som värde-trakter med värdekärnor inte är att jämföra med ett områdesskydd och kan inte i sig utgöra skäl för att avslå ansökan om tillstånd. Vid en prövning om det är lämpligt att tillåta lokalisering av vindkraftverk i ett område utgör det dock ett underlag i målet som domstolen, i likhet med annan utredning, har att bedöma i ett sammanhang.

I aktuellt fall har Vattenfall ingett och åberopat ny utredning i Mark- och miljööverdomstolen rörande en landskapsanalys av området. Enligt utredningen består områdena mestadels av ungskog som är produktionsskog som på sikt kommer att avverkas. Vattenfall menar att områdena visserligen ligger nära utpekade värdekärnor men eftersom markägaren har för avsikt att avverka skogen är inte områdena lämpliga avsättningsområden. Rapporten som Vattenfall nu ingett och åberopat innehåller inte i sak något nytt jämfört med det underlag som tidigare presenterats. Det tillstånd som meddelats utgör resultatet av en avvägning mellan olika motstående intressen. Mot denna bakgrund och med hänsyn taget även till vad länsstyrelsen anfört om sitt arbete med skyddsformer och hur en etablering av vindkraftverk kan försvåra detta arbete, saknas det skäl att ändra mark- och miljödomstolens dom beträffande dessa områden. I sammanhanget har även beaktats att det saknas underlag beträffande en eventuell

påverkan av ett närliggande Natura 2000-område samt att Naturvårdsverket inför länsstyrelsens prövning anfört att den bedömer att det fordras ett Natura 2000-tillstånd som förutsättning för att tillåta etablering av vindkraftverk i dessa områden.

Sammanfattningsvis ska överklagandet avslås i sin helhet.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Vibeke Sylten, tekniska rådet Mikael Schultz och tf. hovrättsassessorn Solmaz Fadai Vikström, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Anders Wallin.

UMEÅ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-11-25
meddelad i
Umeå

Mål nr M 142-14

KLAGANDE

Vattenfall Vindkraft Sverige AB
169 92 Stockholm

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen Västerbotten
901 86 Umeå

2. Vilhelmina norra sameby

3. Stöttingfjällets miljöskyddsförening

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Västerbottens län beslut
den 29 november 2013 i ärende nr 551-8848-2011, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till vindkraftpark på Blakliden i Åsele kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår Vattenfall Vindkraft Sverige AB:s yrkande om
ändring av verksamhetsområdets omfattning.

Mark- och miljödomstolen beslutar att villkoren 11, 13 och 15 ska ha följande
lydelser:

Villkor 11

*Innan markarbeten påbörjas ska en arkeologisk utredning utföras för att
säkerställa att erforderlig hänsyn kan tas till fornlämningar och övriga
kulturlämningar.*

Dok.Id 210115

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 138 901 04 Umeå	Nygatan 45	090-17 21 00 E-post: mmd.umea@dom.se www.domstol.se	090-77 18 30	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

Villkor 13

Under drift får ljud från vindkraftverken inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå om 40 dB(A) utomhus vid bostadshus.

Driftkontroll ska ske genom mätning och beräkning första gången inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift. Kontrollen ska upprepas under det nästföljande året. Om dessa två mätningar visar att begränsningsvärdet innehålls behöver mätning endast ske om förutsättningarna på platsen ändras, om det krävs för att avgöra eventuella klagomål eller om verksamheten förändras på ett sådant sätt som kan medföra ändrad bullerspridning. Mätning ska ske i enlighet med standarden IEC 61 400-11.

Villkor 15

Farligt avfall och farliga kemiska produkter ska hanteras på sådant sätt att eventuellt spill och läckage kan samlas upp. När farligt avfall och kemiska produkter inte hanteras i verksamheten ska de förvaras på invallad yta utan avlopp och under tak så att förorening av mark, ytvatten och grundvatten inte kan ske. Kärl ska vara noggrant märkta med sitt innehåll.

Mark- och miljödomstolen beslutar att tillståndet får tas i anspråk även om denna dom inte har vunnit laga kraft.

Tidigare meddelat interimistiska förordnande den 18 juli 2014 ska inte längre gälla.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Västerbottens län (MPD) beslutade den 29 november 2013 att meddela Vattenfall Vindkraft Sverige AB (Vattenfall) tillstånd till gruppstation för vindkraft på Blakliden i Åsele kommun. I beslutet har MPD, såvitt här är av intresse, begränsat verksamhetsområdet i förhållande till bolagets ansökan samt meddelat följande villkor:

Villkor 11

Innan verksamheten påbörjas ska en arkeologisk utredning utföras för att säkerställa att inga kultur- eller fornlämningar skadas.

Villkor 13

Under drift får ljud från vindkraftverken inte under någon del av dygnet överskrida ekvivalent ljudnivå om 40 dB(A) utomhus vid bostadshus.

Driftkontroll ska ske genom mätning och beräkning första gången inom ett år från det att vindkraftsanläggningen tagits i drift. Kontrollen ska upprepas under det nästföljande året. Om dessa två mätningar visar att begränsningsvärdet innehålls behöver mätning endast ske om förutsättningarna på platsen ändras, om det krävs för att avgöra eventuella klagomål eller om verksamheten förändras på ett sådant sätt som kan medföra ändrad bullerspridning. Mätning ska ske i enlighet med Naturvårdsverkets meddelande 6/1984.

Villkor 15

Farligt avfall och farliga kemiska produkter som används i verksamheten ska hanteras och förvaras på invallad tät yta utan avlopp, under tak och i övrigt på sådant sätt att eventuellt spill och läckage kan samlas upp och så att förorening av mark, ytvatten eller grundvatten inte kan ske. Kärll ska vara noggrant märkta med sitt innehåll.

MPD:s beslut överklagades av Vattenfall och Vilhelmina norra sameby. Sedan samebyn återkallat sitt överklagande återstår Vattenfalls överklagande att pröva genom denna dom.

YRKANDEN M.M.

Vattenfall yrkar

- att mark- och miljödomstolen meddelar tillstånd att uppföra vindkraftverk inom hela det projektområde som omfattas av ansökan med undantag för den del av norra området som sammanfaller med riksintresse rennärning,
- att villkor 11 *i första hand* upphävs och *i andra hand* att lydelsen av villkoret ändras till ”Innan markarbeten påbörjas ska en arkeologisk utredning utföras för att säkerställa att erforderlig hänsyn kan tas till fornlämningar och övriga kulturlämningar.”,
- att sista meningen i villkor 13 ändras till ”Mätning ska ske i enlighet med standarden IEC 61 400-11.”,
- att lydelsen av villkor 15 ändras till ”Farligt avfall och farliga kemiska produkter ska hanteras på sådant sätt att eventuellt spill och läckage kan samlas upp. När farligt avfall och kemiska produkter inte hanteras i verksamheten ska de förvaras på invallad yta utan avlopp och under tak så att förorening av mark, ytvatten och grundvatten inte kan ske. Kärll ska vara noggrant märkta med sitt innehåll.”

Länsstyrelsen har, som talan slutligen angetts, inte något att erinra mot bolagets yrkanden gällande villkor 11, 13 och 15, men motsätter sig i övrigt ändring av beslutet.

Vilhelmina norra sameby och **Stöttingfjällets miljöskyddsförening** har motsätter sig ändring av beslutet.

VAD PARTERNA ANFÖRT**Vattenfall**

MPD har i sitt beslut inte medgett tillstånd att placera vindkraftverk inom fyra delar av det projektområde som ingick i ansökan.

Del längst i norr som sammanfaller med riksintresse rennäring

Vattenfall har inget att erinra mot att området inte omfattas av tillståndet.

Del av Sockerberget

Vattenfall har av hänsyn till rennäringen undantagit en korridor mellan de två delområdena som inkluderar större delen av trivselområdet för rennäringen inklusive bl.a. Tallberget där vindresursen är mycket god och där det därför hade varit fördelaktigt att placera vindkraftverk. Den del av Sockerberget för vilken MPD inte har meddelat tillstånd har vindförhållanden som är bättre än genomsnittet i projektområdet och som inbegriper några av de allra bästa positionerna. De verk som planerats i denna del av området hör till samma anläggning som de verk som avses placeras i riksintresse vindbruk. Om dessa verk inte kommer till stånd försvårar de ett ur hushållningssynpunkt gott utnyttjande av vindresursen i riksintresset. Vattenfall noterar att området inte är utpekad som riksintresse för rennäring. Av rennäringsutredningen i ärendet och vad renskötare framfört framgår att renbetet i delområdet är gott och att renar trivs där. Samebyn har vid samråd och i skriftväxling tydligt motsatt sig att tillstånd överhuvudtaget meddelas för vindkraftanläggningen, men har inte framfört några tydliga önskemål om att vindkraftverk inte bör placeras just i detta område. Mot bakgrund av vad som framgår av rennäringsanalysen bedömer Vattenfall att vindkraftverk i området inte riskerar att påtagligt försvåra rennäringen i den mening som avses i 3 kap. 5 § miljöbalken.

Två områden i södra delen av projektområdet som sammanfaller med s.k. värdebrakt

Längst i söder i projektområdet har MPD inte medgett tillstånd för två delområden där vindresursen är mycket god, ännu bättre än genomsnittet för projektområdet. Delar av det ena området är utpekad som riksintresse vindbruk. MPD har motiverat

detta med att områdena ingår i värdetrakten Björnlandet II enligt länsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Västerbottens län. Enligt MPD:s motivering har sådana värdetrakter betydligt högre koncentrationer av värdefulla naturmiljöer än skogslandskapet i stort och arter har möjlighet att sprida sig mellan lämpliga habitat och därför bygga upp livskraftiga populationer på ett sätt som inte är möjligt utanför värdetrakterna.

En värdetrakt är enligt länsstyrelsens Strategi för vindbruk och känsliga naturmiljöer i Västerbottens län ”ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden. Värdetrakter har en väsentligt högre täthet av värdekärnor för djur och växtliv inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer än vad som finns i landskapet i stort. Värdetrakterna har större förutsättningar att bevara biologisk mångfald än omgivande landskap.” Kännetecknen för prioriterade värdetrakter (bl.a. Björnlandet II) är enligt länsstyrelsens strategi sammanfattningsvis: Hög andel värdekärnor, generellt sett mindre påverkan av skogsbruk, vildmarks karaktär, få moderna kulturinslag som t.ex. bebyggelse, odling och industrianläggningar, hög och tydlig potential för naturupplevelser, friluftsliv och turism. Inom sådana miljöer anser länsstyrelsen att etableringar av vindkraftanläggningar kan orsaka påtaglig skada på områdenas värden för naturvärden och friluftslivet.

Av den naturvärdesbedömning som ligger till grund för miljökonsekvensbeskrivningen för anläggningen framgår att de områden för vilka MPD inte meddelat tillstånd präglas av modernt skogsbruk och att det där inte finns några naturvärden. Eftersom länsstyrelsens bedömning kom överraskande har Vattenfall låtit utföra en studie av området av ytterligare en naturvårdskonsult. Slutsatsen av studien (som benämner det sydliga av de två delområdena för vilka tillstånd inte meddelats ”Bergvattenkullen” och det nordostliga ”Blakliden östra”) är följande:

”Denna kombinerade skrivbords- och fältstudie visar att det inte finns några särskilda naturvärden inom de för vindbruk undantagna områdena i tillståndet och att tidigare utredningar och bedömningar är korrekta. Inget tillkommande skogsobjekt har bedömts hålla naturvärden, och ingen av våtmarkerna bedöms nå upp till högt naturvärde. I ”Blakliden östra” finns endast ett område som teoretiskt sett kan fylla en funktion som spridningskorridorer för hotade arter. Det är det lilla området ute på

en myr med gammal granskog, som även är utpekad som restaureringsskog av Sveaskog. Det är sedan tidigare identifierat och beskrivet i tidigare naturvärdesinventering och kommer enligt ingiven tillståndsansökan av projektören att undantas från vindkraft. Vid Bergvattenkullen finns inget skogsobjekt som idag kan fungera som spridningskorridor. Skogsbruk är den markanvändning i området som har och kommer att styra de skogliga värdena, vilket framgår tydligt av GIS-data från Sveaskog. Vår bedömning är därför att det inte finns motiv att exkludera dessa för vindbruk ur ett skogligt/biologiskt perspektiv. Då skogen inom objekten är rena produktionsskogar finns ej heller möjlighet för människor att uppleva orörda skogsmiljöer i de nu exkluderade områdena i tillståndet.

P.g.a. tid på året kunde ej kärlväxter eftersökas. Men utifrån att marken är så kraftigt påverkad av skogsbruk och att stora delar av skogen består av tall och contorta på relativt mager och torr mark är det inte troligt att det finns speciella kärlväxter i området. Området allra närmast bäcken kan möjligtvis hålla något rikare markflora än övriga landskapet.”

En värdeetrakt har inget formellt skydd enligt miljöbalken. Vindkraft i sådana värdeetrakter måste enligt Vattenfalls mening enligt miljöbalken bedömas utifrån de konsekvenser av påverkan på naturvärden som faktiskt kan inträffa på samma sätt som i andra områden. Vattenfall erfar att denna syn delas av Sveaskog som har inventerat många av de värdeetrakter som berör bolagets fastigheter och gjort naturvärdeavsättningar i områden som bedöms hålla höga naturvärden men inte i övriga delar. De områden för vilka tillstånd inte meddelats är i högsta grad präglade av skogsbruk och saknar särskilda naturvärden enligt två skilda naturvärdebedömningar. Något skäl att med stöd av miljöbalken avslå ansökan för dessa delar av området finns inte. Tvärtom är det enligt Vattenfalls mening i högsta grad dålig hushållning med naturresurser att inte nyttja områdena, som har en vindresurs som är ännu högre än genomsnittet för projektområdet och delvis utpekats som riksintresse vindbruk, när projektområdet ändå tas i anspråk för vindkraft.

Fornlämningar och kulturlämningar

Vattenfall har en fast inarbetad rutin att alltid låta biologisk och arkeologisk expertis tillsammans med anläggningstekniker undersöka vindkraftverkens positioner och

erforderliga vägdragningar innan dessa slutligt slås fast. Lämningar utmärks också med plastband eller på liknande sätt. Detta brukar få till resultat att påverkan kan undvikas på i stort sett alla lämningar, även sådana som inte har något formellt skydd enligt kulturminneslagen. Det kan dock uppstå situationer när ingrepp måste ske i en lämning dels för att ett undvikande skulle kunna få stora ekonomiska konsekvenser, dels för att det skulle kunna medföra mycket långa vägdragningar med de ingrepp i naturen det innebär. Om lämningen är en fast fornlämning, vilket i det här området bedöms vara mycket osannolikt, prövas det i så fall särskilt enligt kulturminneslagen. Villkor 11 leder till dubbelprövning och är onödigt ingripande. Om det bedöms vara nödvändigt enligt miljöbalken bör det kunna formuleras enligt andrahandsyrkandet.

Kontroll av ljud

Det framgår inte av MPD:s beslut varför det bedömts vara lämpligt att kontrollera ljud från vindkraftanläggningen genom den metod från 1984 för mätning av buller från industri som anges i villkoret. Vattenfall känner inte till att denna metod överhuvudtaget används för kontroll av ljud från vindkraftverk. Vattenfall yrkar att kontrollen enligt villkor 13 i stället sker enligt den metod för mätning av emissioner från vindkraftverk som rekommenderas i Naturvårdsverkets vägledning Mätning och beräkning av ljud från vindkraft (2013-06-10).

Hantering av kemikalier och farligt avfall

Vad som sägs i villkor 15 om att farligt avfall och farliga kemikalier ska förvaras på invallad tät yta utan avlopp är rimligt när ämnena förvaras och lagras mellan de tillfällen de hanteras. Det är också helt i överensstämmelse med de rutiner Vattenfall tillämpar för sina anläggningar. När drifttekniker ska arbeta praktiskt med ämnena, t.ex. i samband med byte av oljor i vindkraftverken, måste ämnen i mindre kvantiteter flyttas till ett transportfordon och sedan från fordonet till vindkraftverken där arbete sker. Farliga ämnen hanteras dock alltid med försiktighet och det finns beredskap att ta hand om eventuellt spill. Det är då inte möjligt att fullt ut efterleva villkoret. Vattenfall yrkar därför att villkoret omformuleras.

Länsstyrelsen*Projektområdets omfattning*

Det överklagade beslutet bygger på att verksamheten av den omfattning som Vattenfall har ansökt om inte bedöms förenlig med de motstående intressen som finns på platsen. Något annat alternativ finns inte om bolagets ansökan ska kunna bifallas.

Bolaget framför att den del av Sockerberget som MPD har uteslutet från verksamhetsområdet har mycket goda vindförhållanden och att det därför hade varit fördelaktigt att uppföra vindkraftverk där. Länsstyrelsen erinrar om att just det här området är av stor vikt för Vilhelmina norra samebys verksamhet. Parken kommer att innebära en påfrestning på samebys verksamhet, vissa anpassningar mellan de båda intressena måste göras om de ska kunna samexistera.

Utifrån vad bolaget anfört tolkar länsstyrelsen det som att bolaget har fäst stor vikt vid vad som har sagts i MPD:s beslut med avseende på värdetrakten Björnlandet II. Länsstyrelsen vill betona att värdetrakten naturligtvis har varit en viktig del av bedömningen, men att denna ensam inte har varit avgörande för utfallet. Man måste därtill beakta närheten till naturreservaten Bäckmyrkullen och Blakliden som även utgör Natura 2000-områden. Även Natura 2000-områdena utgör riksintressen. Den sammanvägda risken för påverkan på Natura 2000-områdena och värdetrakten som en följd av markanspråken har vägts in. Med den begränsning som har gjorts i beslutet kommer landskapsförändringen inte heller att påverka upplevelsevärdena i områdena i samma utsträckning som hade varit fallet om bolagets ansökan till fullo hade bifallits. Länsstyrelsen anser att de avstånd mellan verken och Natura 2000-områdena som har fastställts i beslutet är viktiga för att, i så stor mån det är möjligt utifrån de intressen som finns på platsen, bibehålla intrycket av opåverkad natur i och i anslutning till Bäckmyrkullen och Blakliden. Det är främst reservatet Blakliden som blir mindre påverkat i och med begränsningen, eftersom det skulle ha haft fler vindkraftverk i sin närhet. Begränsningen innebär också att en större del av landskapet mellan de båda reservaten förblir opåverkat. Den minsta möjliga störningen om man ser till reservaten hade självfallet varit att inga vindkraftverk

kommer till stånd, men i beslutet har MPD bedömt att detta inte är en skälig avvägning eftersom riksintresset för vindbruk ska ges ett visst företräde framför såväl reservaten som värdetrakten. Därför har de verk som står inom riksintresset för vindbruk tillåtits.

Vad gäller bolagets resonemang om att det är dålig hushållning med vindresursen att inte den södra delen bifalls vill länsstyrelsen framföra följande. Lokaliseringen är som tidigare har konstaterats komplicerad eftersom det finns så många motstående intressen. Länsstyrelsen anser inte att man kan tolka miljöbalkens bestämmelser om riksintressen på ett sådant sätt som bolaget gör. Enligt det resonemang som bolaget för fram tolkar länsstyrelsen det som att man anser att ett riksintresse ger verksamhetsutövaren ett företräde som innebär att en resurs ska kunna nyttjas fullt ut. Så är emellertid inte fallet enligt länsstyrelsens tolkning. Miljööverdomstolen framför förvisso i sina domar i målen M 824-11 och M 847-11 att där det finns ett riksintresse för vindkraft ska prövningsmyndigheten se till hela vindresursen, men det framgår inte att domstolen anser att man ska se hela lokalen, som ofta utgörs av ett helt berg, som riksintresseområde.

MPD har sammanfattningsvis inte ansett att det finns skäl att avslå ansökan, med tanke på att riksintresset för vindbruk har vägt tyngst. Däremot har MPD vid en sammanvägning av alla intressen funnit att kompromisser mellan dessa har varit nödvändiga. Det är viktigt att ha i åtanke att vindkraftetableringen är det intresse som orsakar störning för de övriga, och därför bör man också ställa höga krav på verksamheten. I det här fallet i form av ett minskat verksamhetsområde. Länsstyrelsen anser att MPD har gjort en rimlig avgränsning mellan de olika intressena.

Villkor 11, fornlämningar och kulturlämningar

Länsstyrelsen kan godta den ändring som föreslås eftersom det i vissa fall kan uppstå situationer där det i en arkeologisk utredning bedöms som godtagbart att en fornlämning avlägsnas.

Villkor 13, kontroll av ljud

I villkoret framgår att mätning ska ske i enlighet med Naturvårdsverkets meddelande 6/1984. Bolagets yrkande om att mätning ska ske i enlighet med standarden IEC 61 400-11 lämpar sig bättre för mätning av buller från vindkraftverk än Naturvårdsverkets beskrivning. Länsstyrelsen menar därför att den delen i villkoret kan ändras om domstolen finner det lämpligt.

Villkor 15, hantering av kemikalier och farligt avfall

Länsstyrelsen kan godta den ändring som föreslås då innebörden är detsamma som vad länsstyrelsen menar.

Vilhelmina norra sameby

Delar av innehållet i samebyns återkallade överklagande har betydelse även beträffande Vattenfalls yrkande om att verksamhetsområdet ska vara större än vad MPD föreskrivit och återges sammanfattningsvis enligt följande.

En byggnation av vindkraftanläggningen vid Blakliden kommer att medföra allvarlig inverkan på den traditionella renskötseln som samebyn bedriver i området. På sikt anser samebyn att vindkraftparken kommer att omindetgöra medlemmarnas möjlighet att fortsätta bedriva renskötseln i den form och omfattning som sker idag. Kvarvarande betesområden kommer genom Blaklidens vindkraftprojekt med tillhörande störningszon att tvingas föda samma antal renar som annars under vintertid har ett större betesområde att nyttja. Samebyns övriga betesområden löper därmed överhängande risk att överbetas.

Vindkraftanläggningen riskerar att allvarligt inverka på renarnas betesro och deras möjlighet att förflytta sig mellan olika betesområden. Renarnas fria strövning genom och mellan betesområdena försvåras i och med tillståndsgivningen och tillsammans med de andra tillståndsgivna vindkraftparkerna i närheten kommer det att medföra kännbara och kumulativa effekter på samebyns markanvändning och renarnas förutsättningar att finna föda. Erfarenheter från Stor-Rotliden, en vindkraftpark på ca 17 km avstånd från den nu ansökta och som även den finns inom

samebyns verksamhetsområde, visar att det troliga är att renarna kommer att undvika området i korridoren. Samebyn anger även att slutsatser från kontrollprogrammet från Stor-Rotliden visar att nyttjande av vindkraftområdet och dess närhet har minskat med ungefär hälften och observationer av renar med betesro är klart underrepresenterade inom 3 km från vindkraftområdets centrum.

MPD har i beslutet minskat området, tagit bort ett fåtal vindkraftverk och grundar sitt beslut med hänsyn till rennäringen, men den undvikelseeffekt som både forskning och kontrollprogrammen i Storrotliden och Gabrielsberget visar har inte denna åtgärd tillräcklig effekt. Därtill har MPD villkorat tillståndet med att parken ska hållas stängd under de dagar då renarna passerar genom projektområdet. Villkoret är inte tillräckligt för att skada på rennäringen ska undvikas. Det krävs att parken hålls stängd i vart fall under två månader, som är den tid då området i huvudsak nyttjas för vinterbete.

Det aktuella projektområdet kommer att påverka områden som i nuläget är klassade som områden av riksintresse för rennäringen. Det aktuella området är inte klassat som riksintresse för rennäringen, men med de beslut om vindkraftparker som vunnit laga kraft blir dessa återstående betesområden allt mer betydelsefulla.

Stöttingfjällets naturskyddsförening

Stöttingfjällets naturskyddsförening menar att utbyggnaden av vindkraft i Sverige sker i en alltför snabb takt och konsekvenserna inte alltid är tillräckligt kända. En av sakerna som naturskyddsföreningen för fram är det lågfrekventa buller som uppstår och de effekter detta kan ha på både människor och djur.

Vattenfall

Bolaget har i bemötande av vad samebyn anfört tillagt i huvudsak följande.

När det gäller vindkraftparkens påverkan på rennäringen inklusive omfattning av störningszon och kumulativa effekter hänvisas till den rennäringensutredning som gavs in till länsstyrelsen i maj 2013. Avståndet mellan den yttre gränsen för det

område som omfattas av tillståndet och den närmaste av de övriga vindkraftparker som nämns bl.a. på karta i överklagandet överstiger med marginal en mil.

Sametinget

Efter att ha beretts tillfälle att lämna yttrande i målet har sametinget anfört i huvudsak följande.

Sametinget anser att det finns en stor okunskap bland beslutsfattare när det gäller renars behov av renbete och samernas folkrättsliga skydd till naturresurserna för att tillvarata renbetet. Sametingets bedömning är att vindkraftparken inte kan sam-existera med samebyns verksamhet och att negativa effekter på rennäringen inte kan förebyggas genom samråd och kompensationsåtgärder. Slutresultaten från de kontrollprogram som pågår inom samebyarna måste inväntas för att utvärdera effekterna av exploateringarna innan fler tillstånd för vindkraft beviljas.

DOMSKÄL

Vattenfall har av MPD beviljats ett, i förhållande till ansökan, begränsat tillstånd till vindkraftpark på Blakliden. Vattenfall har överklagat beslutet vad gäller verksamhetsområdets omfattning samt utformningen av vissa villkor. Mark- och miljödomstolens prövning omfattar därmed enbart att bestämma verksamhetsområdets utbredning samt fastställande av vissa överklagade villkor. Således ingår det inte i domstolens prövning att ta ställning till om tillstånd till vindkraftsparken ska lämnas över huvud taget.

Verksamhetsområdets utbredning

Bakgrunden till Vattenfalls överklagande är den inskränkning med avseende på områdets storlek i förhållande till ansökan som MPD beslutade. MPD motiverade inskränkningen av verksamhetsområdet med att det finns starka motstående intressen i området som det har tagits hänsyn till och menar att något annat alternativ inte finns om bolagets ansökan ska kunna accepteras. Det är främst rennäring- och naturvårdsintressen som vägts mot att parken delvis ligger inom ett riksintresse för vindbruk. Vattenfall menar i överklagandet att det är dålig hushållning med natur-

resurser att inte nyttja de områden som har uteslutits och att verksamhetsområdet därför bör utvidgas till det ansökta. Det beviljade verksamhetsområdet består av två delområden som benämns Granliden och Blakliden. Inskränkningen omfattar uteslutning av ett delområde längst i norr, ett delområde som en korridor i mitten och två delområden i söder.

Området som uteslutits längst i norr sammanfaller med riksintresset rennäring och Vattenfall har ingen invändning mot att det området utesluts. Korridoren som har uteslutits utgörs av ett område som är 2-3 km brett. I korridoren finns bland annat Sockerberget där Vattenfall i sin preliminära placering har 3-4 verk. Vattenfall vill även kunna bredda och förstärka befintliga vägar i korridoren, något som länsstyrelsen uppgett sig inte ha några invändningar mot. Vattenfall har vidare anfört att det i korridoren finns vindförhållanden som är bättre än genomsnittet i projektområdet och som inbegriper några av de bästa positionerna. Länsstyrelsen menar att korridoren är viktig för att minska påfrestningarna från vindkraftparken på Vilhelmina norra samebys verksamhet. Vilhelmina norra sameby har uppgett att området i och omkring korridoren är av stor betydelse för samebyn och att området på slutningarna upp mot Sockerberget är ett viktigt betesområde. Vidare har samebyn anfört att det med största sannolikhet kommer att bli undvikelseffekter bland renarna i området baserat på erfarenheter från andra vindkraftparker. De två delområdena i den södra delen har av MPD uteslutits från verksamhetsområdet med motiveringen att dessa områden är delar av en värde-trakt, Björnlandet II, ligger nära naturreservat, som även utgör Natura 2000-område. Delar av området i sydväst har utpekats som riksintresse för vindbruk och Vattenfall menar att det är dålig hushållning med naturresurser att inte utnyttja områdena som har en vindresurs som är hög. Vattenfall menar utifrån detta att påverkan på naturreservat, Natura 2000-områden eller upplevelsevärden inte är i den omfattningen att det är motiverat att området ska uteslutas.

Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) konstaterade i dom i mål M 847-11 att det får anses angeläget att vindkraftverk kan komma till stånd inom sådana områden som är utpekade som riksintresse för detta ändamål, men även att det inte får

äventyra förutsättningarna för rennäringsen. Vidare gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kapitlet miljöbalken för verksamheten. Enligt 2 kap 6 § miljöbalken ska plats för verksamhet väljas med hänsyn till att ändamålet ska uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljö. I 2 kap 7 § anges att hänsynsreglerna ska gälla i den utsträckning det inte anses orimligt att fylla dem och att särskild hänsyn ska tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsåtgärder jämfört med kostnaderna.

Mark- och miljödomstolen bedömer att riksintresset rennäringsen är avgörande för att området i norr ska uteslutas från projektområdet. Domstolen bedömer vidare att korridoren i mitten, inklusive sockerberget, även fortsättningsvis kan komma att ha en stor betydelse för rennäringsen varför även detta område vid bör uteslutas. Vad gäller den inskränkning av verksamhetsområdet i söder som har gjorts i syfte att minska effekterna på främst naturvärden anser domstolen vara väl avvägd och rimlig. I ett alltmer fragmenterat landskap är det viktigt att det finns gröna korridorer för att skapa spridningsvägar för olika arter. Inskränkningen av verksamhetsområdet i korridoren och i söder innebär visserligen ett visst bortfall av energi då vissa verk, utifrån den preliminära placeringen måste placeras om till mindre gynnsamma platser inom projektområdet. Denna förlust får dock enligt domstolens bedömning anses rimlig med hänsyn till de viktiga motstående intressen som finns. Sammanfattningsvis finner domstolen skäl att helt avslå Vattenfalls yrkande om att verksamhetsområdet ska utvidgas. Det finns dock skäl att ge bolaget möjlighet att bredda och förstärka befintliga vägar i korridoren, men domstolen bedömer inte att detta område ska ingå i projektets verksamhetsområde av den anledningen.

Utformningen av villkor

Villkor 11

Det har inte framkommit att det saknas behov av en arkeologisk utredning. Vattenfall har vidare förklarat att en sådan regelmässigt utförs, varför villkoret knappast kan anses betungande. Vattenfalls förstahandsyrkande ska därför avslås. När det gäller andrahandsyrkandet rörande utformningen av villkoret delar mark-

och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning att det kan ändras på det sätt som Vattenfall yrkar.

Villkor 13

Mark- och miljödomstolen delar Vattenfalls och länsstyrelsens bedömning att villkoret kan ändras på det sätt som yrkas.

Villkor 15

Det av MPD föreskrivna villkoret innebär till sin ordalydelse att hantering av farligt avfall och farliga kemiska produkter bl.a. ska ske på en invallad tät yta utan avlopp. Detta är i praktiken inte möjligt eftersom hanteringen måste ske där den tekniska utrustningen finns. När hanteringen sker finns det dock personer på plats som kan se till att eventuellt spill och läckage kan samlas upp. Att säkerställa att så sker är också verksamhetsutövarens ansvar. Det är därför tillräckligt att, såsom Vattenfall föreslår, ställa krav på att hanteringen ska ske så att spill och läckage kan samlas upp. När det sedan gäller förvaring finns det risk att läckage kan uppstå utan att detta upptäcks i tid. Kraven på försiktighetsåtgärder för förvaring bör därför ställas högre och kan lämpligen utformas på det sätt som Vattenfall har föreslagit. Villkoret ska därför ändras på det sätt som yrkas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 16 december 2014.

Anders Alenskär

Camilla Wolf-Watz

I domstolens avgörande har rådmannen Anders Alenskär, det tekniska rådet Camilla Wolf-Watz och de särskilda ledamöterna Anders Lindström och Per Abenius deltagit.